

Pamięć o zbrodni katyńskiej w województwie lubelskim (obszarze działania Lubelskiego Oddziału Wojewódzkiego ZWiRWP)

W dniu 13 kwietnia 2021 roku minęła 81 rocznica ujawnienia przez Niemców zbrodni katyńskiej popełnionej przez funkcjonariuszy stalinowskiego NKWD – organu policji politycznej Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, na oficerach polskich, którzy we wrześniu 1939 roku zostali wzięci do niewoli lub w inny sposób znaleźli się w obozach radzieckich.

Jak doszło do tej zbrodni, o której przez kilkadziesiąt lat było cicho? Otóż w dniu 17 września 1939 roku oddziały Armii Czerwonej przekroczyły wschodnią granicę Rzeczypospolitej Polskiej i w ten sposób dołączyły do dwóch dotychczasowych agresorów (hitlerowskich Niemiec i faszystowskiej Słowacji), z którymi Polacy walczyli już od dnia 1 września 1939 roku. Ponieważ marszałek Edward Rydz - Śmigły, przed opuszczeniem w nocy z 17 na 18 września granic polskich wydał znamienny rozkaz, by „nie walczyć z Sowietami”, większość polskich oddziałów, znajdujących się na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej, tak uczyniła. Jedynym polskim zgrupowaniem walczącym z nowym agresorem, na szlaku bojowym od polskiej granicy wschodniej do Wytoczna, było zgrupowanie Korpusu Ochrony Pogranicza, dowodzone przez ostatniego dowódcę KOP-u gen. Wilhelma Orlika-Rückemana, które w dniu 1 października 1939 roku na Ziemi Chełmskiej pod miejscowością Wytoczno, po stoczeniu ostatniej bitwy, zostało rozwiązane. Do niewoli radzieckiej trafiło ponad 200 tys. polskich jeńców. Szeregowych, po relatywnie krótkim czasie, zwolniono, natomiast oficerów internowano w trzech obozach jenieckich (Kozielsk, Ostaszków i Starobielsk). Ich los okazał się tragiczny. W dniu 5 marca 1940 roku, na wniosek Ławrentija Berii – szefa NKWD, Biuro Polityczne Komitetu Centralnego Wszechzwiązkowej Komunistycznej Partii (bolszewików) – taką nazwę nosiła wtedy Komunistyczna Partia Związku Radzieckiego - podjęło decyzję o ich rozstrzelaniu wraz z innymi polskimi więźniami. W sumie, wiosną 1940 roku funkcjonariusze NKWD wymordowali prawie 14.587 obywateli polskich, z tego w Katyniu – 4.404 jeńców z obozu w Kozielsku (pochowani

w lasku Kosogory (Kozie Góry) zwanym laskiem katyńskim); w Charkowie – 3.896 jeńców ze Starobielska (ich ciała pogrzebano na przedmieściach miasta w Piatichatkach); 6.287 jeńców z Ostaszkowa rozstrzelano w gmachu NKWD w Kalininie (obecnie Twer) a pochowano w miejscowości Miednoje. Polaków mordowano także na Ukrainie, gdzie rozstrzelano 3.435 osób (miejszem ich upamiętnienia jest Polski Cmentarz Wojenny w Bykowni pod Kijowem. Jest to czwarty cmentarz katyński, po cmentarzach w Lesie Katyńskim, Miednoje i Charkowie-Piatichatkach) oraz na Białorusi (tu funkcjonariusze NKWD zamordowali 3870 polskich obywateli - najbardziej prawdopodobnym miejscem ich pochowania są Kuropaty pod Mińskiem). Łącznie szacuje się, że zginęło wówczas 21.892 obywateli polskich różnych narodowości (oficerowie Wojska Polskiego i KOP-u, policjanci, urzędnicy, naukowcy i wykładowcy akademicki, artyści, lekarze, nauczyciele, duchowni różnych wyznań, pracownicy służby leśnej, prawnicy – elita narodu, ludzie stanowiący potencjał obronny, intelektualny i twórczy II Rzeczypospolitej Polskiej). Wśród ofiar byli także ludzie związani z historyczną Ziemią Chełmską (łącznie 43 osoby).

Trzeba nadmienić, że już w 1945 roku na parterze dzwonnicy znajdującej się na Górze w Chełmie, z inicjatywy ówczesnego proboszcza Parafii Mariackiej ks. kan. Marcelego Mrozka, powstało Mauzoleum poświęcone mieszkańcom Ziemi Chełmskiej, którzy w różny sposób zginęli w okresie II wojny światowej. Od frontu powstał arkadowy prześwit zabezpieczony kratą, przed którą ustawiono znicz, o podstawie krzyża maltańskiego wykonanego z kamienia, z napisem: *Za Ojczyznę i Naród*. Wewnątrz znajduje się konfesja oparta na 4 kolumnach tokańskich. Pod nią na cokole ustawiono urnę z prochami ofiar z miejsc straceń. Na ścianach umieszczono szereg fotografii oraz tablice z czarnego marmuru z nazwiskami pomordowanych Chełmian i miejscem ich kaźni.

Co roku w kwietniu delegacje władz samorządowych i rządowych, organizacji kombatanckich, instytucji oraz placówek oświatowych i kulturalnych, po Mszy świętej odprawianej w intencji pomordowanych Polaków, przy tym Mauzoleum minutą ciszy czczą ich pamięć i składają wiązanek kwiatów. Również w roku bieżącym, w dniu 13 kwietnia – Dniu Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej (jest to święto uchwalone 14 listopada 2007 roku przez Sejm RP w hołdzie ofiarom zbrodni katyńskiej) - odbyła się taka uroczystość. Ze względu na pandemię koronawirusa, połączona delegacja Zarządu Wojewódzkiego Związku Weteranów i Rezerwistów Wojska Polskiego w Lublinie z/s. w Chełmie i Zarządu Rejonowego Związku Żołnierzy Wojska Polskiego w Chełmie, z zachowaniem przepisów sanitarnych, złożyła wiązanek biało-czerwonych kwiatów (na biało-czerwonych wstęgach zamieszczono napis: „Bohaterom Katynia – Związki Żołnierskie) i oddała hołd wszystkim

Polakom poległym i pomordowanym w różnych miejscach kaźni w okresie II wojny światowej.

Podobne uroczystości odbyły się także w różnych miejscowościach województwa lubelskiego - obszarze działania Lubelskiego Oddziału Wojewódzkiego ZWiRWP - (m. in. w Lublinie, w Parczewie, w Radzynie Podlaskim, we Włodawie i w Terespolu).

Książka na temat Korpusu Ochrony Pogranicza

Mapa obozów i więzień NKWD, w których przetrzymywano obywateli polskich – Ofiary zbrodni katyńskiej - na przełomie 1939/1940 roku

13 130 21
144/67
СОВ. СЕРПЕТНО
07 5.111-407

СССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

" марта 1940 г.
№ 494/5
г. МОСКВА

ЦК ВКП(б)

товарищу СТАЛИНУ

В лагерях для военнопленных НКВД СССР и в тюрьмах западных областей Украины и Белоруссии в настоящее время содержится большое количество бывших офицеров польской армии, бывших работников польской полиции и разведывательных органов, членов польских националистических партий, участников вскрытых к-р повстанческих организаций, перебежчиков и др. Все они являются заклятыми врагами советской власти, преданнейшими ненавистниками советского строя.

Военнопленные офицеры и полицейские, находясь в лагерях, пытаются продолжать к-р работу, ведут антисоветскую агитацию. Многие из них только и ждут освобождения, чтобы иметь возможность активно включиться в борьбу против советской власти.

Органы НКВД в западных областях Украины и Белоруссии вскрыт ряд к-р повстанческих организаций. Во всех этих к-р организациях активную руководящую роль играли бывшие офицеры бывшей польской армии, бывшие полицейские и мажоранты.

Среди задержанных перебежчиков и нарушителей гос-

Т. Калинин-31
С. Саганович-31

Podpisy Stalina i członków Biura Politycznego KC WKP(b) zatwierdzające wyrok śmierci dla polskich oficerów internowanych w ZSRR

Wejście na polski cmentarz wojenny w Katyniu

Ks. prałat Zdzisław Peszkowski w dołach śmierci Katynia

Symboliczna mogiła pomordowanych polskich oficerów – ofiar zbrodni katyńskiej w Lublinie

Mauzoleum Ofiar Terroru Hitlerowskiego i Stalinowskiego na Górze w Chełmie

Pomnik Niepodległości i Obrońców Ojczyzny w Terespolu

Pomnik Niepodległości Polski w Parczewie

Pomnik katyński we Włodawie

Plakietka Stowarzyszenia Rodzin Katyńskich – Włodawa

st. sierż. /s/ dr Paweł Kiernikowski
Zdjęcia ze stron internetowych